

JOODSE MYSTIEK Oud-predikant wilde van Bartlema wenst meer

MELISSA HOFLAND
SOEST

Er was al op jonge leeftijd een bodempje voor bij Ruud Bartlema (63), voormalig dominee van De Oude Kerk in Soest. Toen hij als artistiek en cultureel gevoelig man in zijn studententijd dan ook de filosofische wijsheden van de joods-chassidische schrijver Weinreb en de joodse godsdienstfilosoof Buber kreeg voorgeschoteld, viel dat bij hem in goede aarde. Het maakte Bartlema de spiritueel bevoegen persoonlijkheid die hij nu is.

„Ik studeerde theologie in Amsterdam. Helemaal in de lijn van de familietraditie. Daarin zitten veel dominees.” Ook Bartlema werd dominee, maar geen doorsnee. „Ik wilde van de kerk iets anders maken. Meer kunst in de kerk. Kunst is een vorm waarin de verwondering over het leven kan worden geuit. Je kunt ermee aan de essentie van het leven raken.”

Zijn droom om de kerk daadwerkelijk te veranderen, kon hij in de dertig jaar van zijn domineeschap niet verwezenlijken. Toch liet Bartlema op elke plek waar hij zich als dominee vestigde, zijn sporen na. Uiteindelijk kwam hij in Soest terecht. Hier vervulde hij zijn taken als dominee nog vier jaar en legde toen zijn voorgangerstoga af. Bartlema: „Er kwam tijd en ruimte om me meer bezig te houden met al die andere dingen waar ik van houd. Het domineeschap neemt veel tijd in beslag.”

Bartlema had genoeg te doen. In zijn ruime en lichte atelier aan zijn woning in de Rembrandtlaan staan kasten die tot aan de nok toe gevuld zijn met boeken van Camus tot Chaim Potok en van Sartre tot zijn grote voorbeeld, schilder Chagall. De muren hangen vol met schilderijen, etsen en met in andere technieken vervaardigde kunstwerken. In een hoek een houten tafel met verfvlekken, een schilderij in wording en potten vol kwasten. Regelmatig is er voor Soesters en omgeving van

Wat volgt?

Stichting Levenskunst Soest (een stichting door Ruud Bartlema in het leven geroepen) verzorgt op zondagmiddag 9 december om 15.00 uur een bijzondere lezing. Thema: 'Onzichtbaar licht in ongehoorde stilte.' (Op zoek naar de goddelijke dimensie bij Plato, Patanjali en Johannes van het kruis). Filosoof Bart Prins houdt een gedramatiseerde monoloog. Plaats van de lezing: de Rembrandtkapel aan de Rembrandtlaan 20 in Soest. De entree bedraagt 8 euro, inclusief een drankje. De lezing begint om 20.15 uur.

■ Voor meer informatie: www.levenskunstsoest.nl.

alles te doen en te zien in het atelier. Hij verzorgt diverse lezingen en workshops. Alles met een levensbeschouwelijke insteek. Ook is Bartlema bezig met het opzetten van een Joods Mystiek Centrum.

„Je hoeft voor het geloof niet perse naar de kerk. Buiten de kerk is ook van alles te beleven op religieus gebied. Met het Joods Mystiek Centrum wil ik een platform bieden, waar allerlei stromingen samenkomen.” De voormalig predikant draagt geen kerkelijk godsbeeld. „Het goddelijke is in alle dingen aanwezig. Ik zou God ook de essentie, de oerziel of levenskracht kunnen noemen.” In de maatschappij komt er veel meer belangstelling voor een visie als die van Bartlema. „Maar dat kwam eerst voornamelijk vanuit het hindoeïsme en boeddhisme,” reageert hij, „nu komt het ook veel meer vanuit de traditioneel christelijke tradities.”

De theoloog wordt zelf geïnspireerd door joodse mystieke tradities. Heel bewust is hij hiermee bezig. „Er heeft zich een bepaalde mentaliteit uit gevormd,” legt hij de invloed van deze mystieke tradities op zijn leven uit. Elke ochtend begint hij de dag met het aansteken van

een lichtje. Daarbij mediteert hij regelmatig. Sommige kunstwerken aan de muur, maar ook bepaalde voorwerpen die hij in zijn leven heeft verzameld, zijn dan onder-

werp van zijn concentratie. Vorig jaar schreef hij nog een boekje over de mystieke betekenissen in het Hebreeuwse alfabet. „Deze religieus-filosofische systemen helpen je om je

de kerk iets anders maken kunst in de kerk

Voormalig dominee Ruud Bartlema: „Met kunst kun je aan de essentie van het leven raken.” FOTO RONALD KERSTEN

bewustzijn te verruimen. Het maakt je duidelijk wat je allemaal nog meer kunt, wilt en mag en het geeft je energie. Met het toelaten van mensen in mijn atelier, met het geven van lezingen en workshops en straks met het Joods Mystiek Centrum kan ik anderen daar ook op wijzen.”